

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 336.2:339.5:657

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/185-21>**Назарова Г.Б.**

кандидат економічних наук, доцент,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7401-0402>

Кононенко Л.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Васильєв М.В.

здобувач PhD,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0164-6538>

Nazarova Halyna

Central Ukrainian National Technical University

Kononenko Lesia

Kherson State Agrarian and Economic University

Vasyliiev Mykhailo

Central Ukrainian National Technical University

МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ – ЄДИНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОКУМЕНТ: ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ ТА НАПРЯМКИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

У статті розглянуто порядок заповнення Єдиного адміністративного документу – митної декларації. Встановлено, що митна декларація має важливе значення для забезпечення дотримання митних правил і законів, які вимагають детальної інформації про імпортовані або експортовані товари, включаючи їхню класифікацію, кількість, вартість та відповідні дозволи та ліцензії. Надаючи цю інформацію, єдиний адміністративний документ допомагає митним органам перевіряти законність, безпеку та належне поводження з товарами, а також запобігати контрабанді, шахрайству та іншим незаконним діям. Доведено, що форми митних декларацій відіграють вирішальну роль у визначенні розміру мита, податків і зборів, що застосовуються до імпортованих або експортованих товарів. Інформація, що міститься у митній декларації, використовується митними органами для визначення суми мита, податку на додану вартість, акцизних зборів та будь-яких інших зборів і платежів. Правильне декларування товарів має важливе значення для справедливого та послідовного збору доходів і запобігання заниженню або завищенню вартості товарів. Запропоновано напрями удосконалення форми бланку митної декларації – єдиного адміністративного документу шляхом спрощення та впорядкування його форми. Визначено основні напрями спрощення форми, що дозволить зробити її більш зручною та зрозумілою. Це зменшить складність її оформлення шляхом усунення непотрібних полів.

Ключові слова: єдиний адміністративний документ, інформаційні системи, митна декларація, митне оформлення, митний контроль, міжнародна торгівля.

CUSTOMS DECLARATION IS A SINGLE ADMINISTRATIVE DOCUMENT: THE PROCEDURE FOR FILLING IT OUT AND DIRECTIONS FOR ITS IMPROVEMENT

The article examines the procedure for filling in the Single Administrative Document – customs declaration. It is established that this topic remains relevant in international trade and customs procedures. The customs declaration is an important document used for customs clearance purposes when importing or exporting goods between countries. It is noted that customs declaration forms, such as a single administrative document, serve as a standardised method for documenting and declaring goods transported across international borders. It is emphasised that these forms contain important information about the goods, their origin, value and any duties and taxes payable. By providing accurate and complete information, a single administrative document facilitates the smooth movement of goods and allows customs authorities to charge the appropriate duties and taxes. It is established that the customs declaration is essential for ensuring compliance with customs rules and laws. They require detailed information about the goods being imported or exported, including their classification, quantity, value and relevant permits or licences. By providing this information, a single administrative document helps customs authorities verify the legality, safety and proper handling of goods, as well as prevent smuggling, fraud and other illegal activities. The article reveals that customs declaration forms play a crucial role in determining the duties, taxes and fees applicable to imported or exported

goods. The information contained in the customs declaration is used by customs authorities to determine the correct amount of duty, value added tax, excise duties and any other fees and charges. Accurate declaration of goods is essential for fair and consistent revenue collection and prevention of under- or over-declaration of goods. The author proposes ways to improve the form of the customs declaration form – a single administrative document by simplifying and streamlining its form. The author identifies the main directions of making the form more convenient and intuitive, which will reduce the complexity of its execution by eliminating unnecessary fields.

Keywords: single administrative document, information systems, customs declaration, customs clearance, customs control, international trade.

JEL classification: F10, E62, M40

Постановка проблеми. Сьогодні людство знаходиться біля витоків Четвертої промислової революції, яка фундаментально змінює усі сфери життя. Основою цієї революції є цифрова економіка, яка передбачає активне впровадження цифрових інновацій в усі види економічної діяльності [1]. Процеси цифровізації і глобалізації, з одного боку, обумовлюють ускладнення характеру міжнародних економічних відносин між економічними суб'єктами різних країн [2], з іншого – ці процеси викликають еволюційні зміни у процедурах проведення та оформлення міжнародної торгівлі.

Кожна держава вимагає, щоб усі товари, які ввозяться на її митну територію та вивозяться, з її митної території, були задекларовані митним органом. Порядок декларування митним органом таких товарів проводиться шляхом оформлення митної декларації. Митна декларація містить інформацію про товар, кількість, вартість та країну походження, назву та адресу імпортера (експортера). Вона заповнюється та подається до митних органів, проходить митний контроль та при її оформленні декларант отримує дозвіл на переміщення такого товару відповідно до встановлених митних режимів.

Митне оформлення – це процес отримання дозволу від митних органів на імпорт або експорт товарів. Процес митного оформлення передбачає подання необхідних документів, таких як митна декларація, до митних органів. Потім митні органи розглядають документи і приймають рішення про надання дозволу на імпорт або експорт товарів. На сьогодні процес оформлення митних декларацій є важким та складним. Це обумовлює необхідність його удосконалення шляхом спрощення форми митної декларації.

Форми митних декларацій сприяють управлінню ризиками та заходам безпеки на кордонах. Інформація, що міститься у цих формах, дозволяє митним органам проводити оцінку ризиків та виявляти товари, які можуть становити загрозу безпеці або потребувати додаткової перевірки. Митні органи можуть використовувати митні декларації для виявлення вантажів підвищеного ризику, боротьби з контрабандою, захисту прав інтелектуальної власності, застосування штрафних санкцій та забезпечення дотримання імпортерських (експортерських) обмежень.

На нашу думку, розкриття цієї теми є актуальним, оскільки оформлення митної декларації відіграє вирішальну роль у сприянні міжнародній торгівлі, забезпеченні дотримання митних правил, оцінці мит і податків, управлінні ризиками, а також сприянні гармонізації та впровадженню міжнародних стандартів у митних процедурах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань, що присвячені проблематиці митного контролю та митній справі присвячені роботи як вітчиз-

няних так і закордонних науковців. Так, дослідження Шевченко Л.В. присвячені адміністративно-правовій характеристиці діджиталізації у сфері митної справи. Автор пропонує звести до мінімуму повноваження митних органів під час прийняття рішення щодо пропуску товарів та транспортних засобів через митний кордон, що дозволить мінімізувати корупційні ризики у роботі органів публічної адміністрації та неупереджено виявляти факти порушення митного законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності [3].

Дудченко В.В. присвятив свої дослідження вивченню змісту гармонізації митного законодавства України до норм і стандартів ЄС. Автор підкреслює, що процес приведення у відповідність митного законодавства нашої країни до стандартів ЄС повинно базуватися на таких принципах, як узгодженість і відсутність протиріч між нормативними актами країн, обов'язковість, синхронність прийняття гармонізованих актів; послідовність і поетапність, що дасть можливість упорядковано й повною мірою провести процес гармонізації митного законодавства до стандартів ЄС [4].

Дослідження Лемаха Р.І. присвячене інституту митних режимів як комплексного міжгалузевого інституту митного права, застосуванню методів у сфері митної справи, прогнозуванню напрямів реформування митного законодавства на основі виявлених недоліків правового регулювання та очікувань суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що дозволяє удосконалити правове регулювання відповідних митних режимів [5].

Автори Маслак О.О., Передало Х.С., Маслак Т.О. присвятили свої дослідження вивченню питань концептуального базису у стратегіях розвитку підприємств при адмініструванні митних платежів. Автори підкреслили, що адміністрування митних платежів вдосконалюються завдяки розвитку різних автоматизованих інформаційних технологій та впровадженню нових форм взаємодії та контролю усіх учасників цього процесу, що сприяє формуванню дієвих взаємовідносин між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та митними органами в Україні щодо правильності обчислення митних платежів, визначення бази їхнього нарахування, своєчасності та повноти їхнього справляння, що у кінцевому підсумку знижує ризики вказаного адміністрування та скорочення витрат учасників зовнішньоекономічного процесу [6].

Праці Красівського О. та Товт В. присвячені вивченню особливостей та проблемам здійснення митного контролю у контексті європейської інтеграції. Автори запропонували шляхи покращення державного управління митним контролем в Україні задля запобігання таким розповсюдженим правопорушенням як поширення схем незаконного обігу товарів та контрабанди, виведення з тіні товарообігу товарів, що імпор-

туються з-за кордону, наголосили на необхідності усунення проблеми ефективної координації діяльності органів, що здійснюють митний контроль, а також проблеми прискорення здійснення контрольних процедур оформлення та інших формальностей на кордоні через узгодження української законодавчої бази з міжнародними стандартами [7].

Незважаючи на значний доробок науковців, що досліджують дану проблематику, все ще є доцільним розглянути питання заповнення форми митної декларації – єдиного адміністративного документу, та розробити напрями її удосконалення.

Метою статті є дослідження порядку заповнення форми митної декларації – єдиного адміністративного документу та визначення основних напрямів вдосконалення її форми.

Виклад основних результатів дослідження. Згідно з частиною 1 ст. 248 Митного кодексу України митне оформлення розпочинається з моменту подання митному органу декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації чи документу, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення [8].

Відповідно до Митного кодексу України митне оформлення – це виконання митним органом дій (процедур), які пов'язані з закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон [8].

Митне оформлення починається після виконання певних вимог, а саме:

- подання митному органу митної декларації;
- подання необхідних для митного контролю документів.

Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України.

Виконання митних формальностей під час здійснення митного оформлення митних декларацій окремих типів здійснюється за допомогою національної підсистеми комп'ютеризованої транзитної системи ЄС. Автоматизована система митного оформлення та національна підсистема комп'ютеризованої транзитної системи ЄС входять до складу Єдиної автоматизованої інформаційної системи митних органів України.

Основним документом при переміщенні матеріальних цінностей через митний кордон України є митна

декларація. Типову форму митної декларації було затверджено 1987 році Міжнародною конвенцією про спрощення і гармонізацію митних процедур. Дана Конвенція встановила, що за різними операціями у зовнішньоекономічній діяльності, а саме експорту, імпорту, транзиту, використовується єдиний бланк митної декларації, який називається єдиний адміністративний документ (ЄАД). Тобто форма бланку застосовується одна, відрізняються лише відомості, які у ній заповнюються і залежать від напрямків переміщення та митних режимів. Україна приєдналась до даної Конвенції, тому відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Положення про митні декларації» від 21 травня 2012 р. № 450 [9] була затверджена митна декларація за формою єдиного адміністративного документу відповідно до додатка I до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами 1987 р. [10]. Для митного оформлення існують наступні типи бланків (рис. 1).

Митне оформлення товарів здійснюється із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документу, який заповнюється з використанням форми МД-2, до якої у разі потреби можуть додаватися доповнення форми МД-6 та додаткові аркуші форми МД-3 або специфікація форми МД-8. У одній митній декларації на бланку єдиного адміністративного документу може бути задекларовано не більш як 999 товарів. МД-3 використовується одночасно з аркушем МД-2, якщо партія складається з товарів, які мають різні коди згідно з УКТЗЕД. Один додатковий аркуш дає можливість задекларувати не більше трьох найменувань. Доповнення форми МД-6 використовується у разі, коли у будь-якій графі форми МД-2, МД-3 або МД-8 митної декларації не вистачає місця для внесення необхідних відомостей декларантом або для проставлення службових відміток чи внесення відомостей посадовою особою митного органу. При заповненні форми митної декларації деякі відомості вносяться у вигляді кодів (рис. 2).

Митна декларація заповнюється на товари, які переміщуються через митний кордон України юридичними і фізичними особами підприємцями та митна вартість яких перевищує 150 євро, крім підакцизних товарів.

Вона заповнюється на партію товарів на підставі одного зовнішньоекономічного договору (контракту) та поміщується у визначений митний режим. Прийняття митним органом митної декларації для оформ-

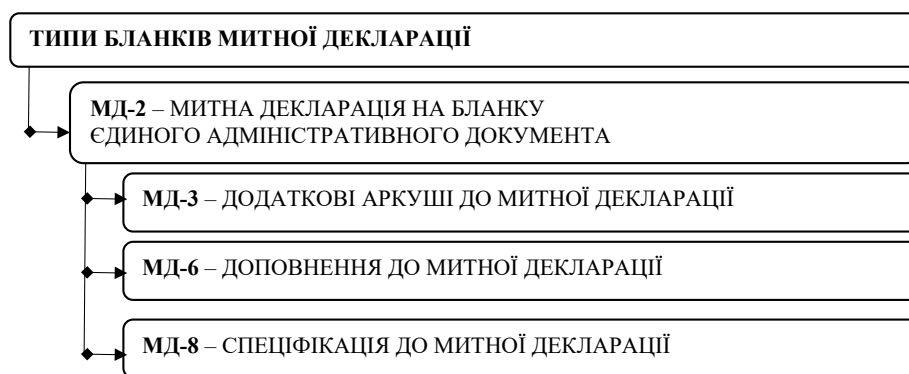

Рис. 1. Типи бланків митної декларації

Джерело: побудовано авторами на основі [11]

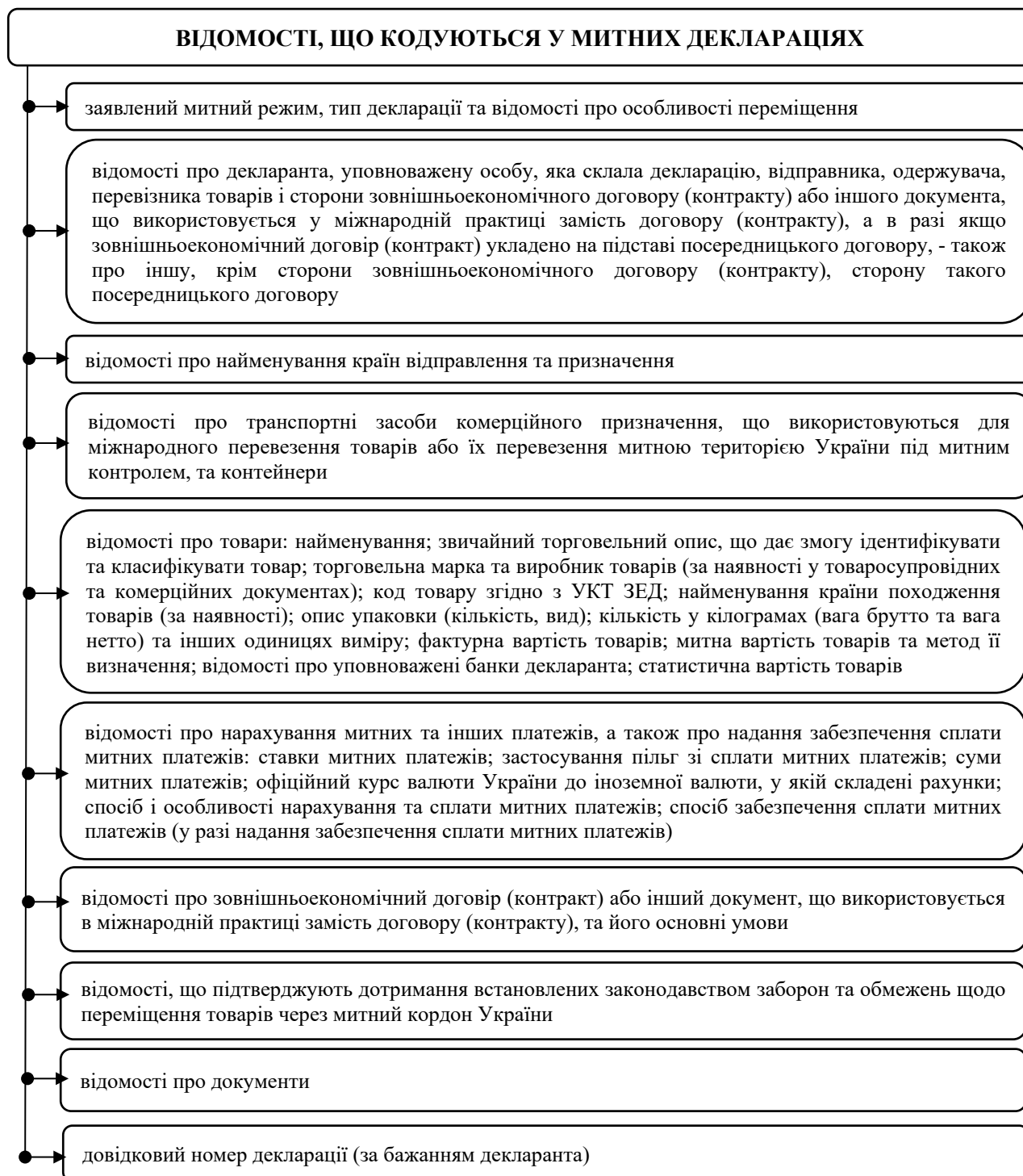

Рис. 2. Відомості, що кодуються кодами у митних деклараціях

Джерело: побудовано авторами на основі [8]

лення свідчить закріплення посадовою особою митного органу та присвоєння реєстраційного номеру.

Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа» № 651 від 30 травня 2012 р. [12] затверджено структура відомостей та порядок їх заповнення (табл. 1).

Перша графа митної декларації призначена для зазначення виду декларації за напрямками переміщення (рис. 3).

У таблиці 1 зазначено всі графи заповнення митної декларації, яка налічує п'ятдесят чотири. Тобто для того, щоб заповнити її витрачається багато часу. Процес її заповнення потребує високого рівня уважності, щоб не допустити помилок, які можуть привести до відмови щодо оформлення митними органами. Крім того, при заповненні митної декларації застосовуються велика кількість кодів, помилка в яких також призведе до відмови прийняття митної декларації до оформлення.

Таблиця 1

Структура митної декларації на бланку єдиного адміністративного документу

Номер і назва графи митної декларації	Номер і назва графи митної декларації
Графа 1 «Декларація»	Графа 28 «Фінансові та банківські відомості»
Графа 2 «Вантажовідправник/Експортер»	Графа 29 «Митний орган виїзду/в'їзду»
Графа 3 «Форми»	Графа 30 «Місце розкошування товарів»
Графа 4 «Відвантажувальні специфікації»	Графа 31 «Пакування та опис товарів – Маркування та номери – Номер контейнера (номери контейнерів) – Кількість і вид»
Графа 5 «Всього товарів»	Графа 32 «Товар №»
Графа 6 «Всього пакувань»	Графа 33 «Код товару»
Графа 7 «Референтний номер»	Графа 34 «Код країни походження»
Графа 8 «Вантажоодержувач»	Графа 35 «Вага бруто (кг)»
Графа 9 «Особа, відповідальна за фінансове врегулювання»	Графа 36 «Преференція»
Графа 11 «Країна, що торгує/Країна виробництва»	Графа 37 «Процедура»
Графа 12 «Відомості про вартість»	Графа 38 «Вага нетто (кг)»
Графа 14 «Декларант/Представник»	Графа 39 «Квота»
Графа 15 «Країна відправлення/експорту»	Графа 40 «Загальна декларація / Попередній документ»
Графа 15а «Код країни відправлення/експорту»	Графа 41 «Додаткові одиниці виміру»
Графа 17 «Країна призначення /експорту»	Графа 42 «Ціна товару»
Графа 17а «Код країни призначення /експорту»	Графа 43 «Метод визначення вартості»
Графа 18 «Ідентифікація і країна реєстрації транспортного засобу при відправленні/прибутті»	Графа 44 «Додаткова інформація / Оформлені документи / сертифікати та авторизації»
Графа 19 «Контейнер»	Графа 45 «Коригування»
Графа 20 «Умови поставки»	Графа 46 «Статистична вартість»
Графа 21 «Ідентифікація і країна реєстрації активного транспортного засобу на кордоні»	Графа 47 «Розрахунок податків»
Графа 22 «Валюта та загальна сума за рахунком»	Графа В «Подробиці розрахунків»
Графа 23 «Обмінний курс»	Графа 48 «Відстрочення платежів»
Графа 24 «Характер угоди»	Графа 49 «Ідентифікаційні дані складу»
Графа 25 «Вид транспорту на кордоні»	Графа 50 «Принципал»
Графа 26 «Вид транспорту в середині країни»	Графа 52 «Гарантія не дійсна для»
Графа 27 «Місце навантаження/розвантаження»	Графа 53 «Митний орган (і країна) призначення»
	Графа 54 «Місце та дата:»

КЛАСИФІКАЦІЯ ТИПІВ МИТНИХ ДЕКЛАРАЦІЙ

НАПРЯМОК ПЕРЕМІЩЕННЯ

ЕК

ВИВЕЗЕННЯ

ІМ

ВВЕЗЕННЯ

ТР

ТРАНЗИТ

АА – звичайна декларація;

ТК – тимчасова митна декларація на товари, відомості про кількісні характеристики яких можуть бути встановлені після навантаження товарів на транспортний засіб та які можуть впливати на фактурну вартість, у тому числі якщо ціна товару визначається за формулою;

ТН – тимчасова митна декларація на товари, точні відомості про код згідно з УКТЗЕД яких можуть бути встановлені після проведення їх дослідження, отримання додаткової інформації тощо;

ТФ – тимчасова митна декларація на товари, ціна яких визначається за формулою;

РР – періодична митна декларація;

ДР – додаткова декларація до періодичної митної декларації;

ДТ – додаткова декларація до тимчасової декларації;

ДМ – додаткова декларація для внесення змін до раніше оформленої митної декларації, заповненої в звичайному порядку;

ДЕ – додаткова декларація до попередньої митної декларації;

ЕА – попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для випуску товарів у митний режим;

ЕЕ – попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для пропуску товарів через митний кордон України та доставлення до митного органу призначення

Рис. 3. Класифікація типів митних декларацій

Джерело: побудовано авторами на основі [13]

Основним напрямком вдосконалення форми митної декларації – єдиного адміністративного документу (ЄАД), є напрямок спрощення та впорядкування її форми. Цей напрямок полягає у тому, щоб зробити форму більш зручною та зрозумілою, зменшивши складність та усунувши непотрібні поля, а саме:

– графу 3 «Форма» усунути, тому що кількість комплекту і додаткових аркушів при поданні у електронному форматі формується та подається разом з додатковими аркушами;

– графу 4 «Відвантажувальні специфікації» усунути, тому що при поданні МД на паперовому носії у графі зазначається загальна кількість долучених до МД комплектів доповнень, складених Декларантом, але на сьогоднішній день всі митні декларації подаються через «Єдине вікно»;

– графу 5 «Всього товарів» виключити, тому що вона дублюється з даними графи 31 та показує загальну кількість товарів;

– графу 6 «Всього пакувань» виключити, тому що опис вантажних місць також описується у графі 31 та повторно дублюється;

– у графі 7 «Референтний номер» зазначається порядковий номер декларації декларантом за бажанням. Цю графу виключити, тому що реєстраційний номер митної декларації присвоюється митними органами, який складається зі зазначенням коду України UA, код митного органу митного оформлення, рік митного оформлення та порядковий номер митної декларації. Цей номер зазначається у правому підрозділі зверху після митного оформлення. Тобто митна декларація набуває індивідуальний номер при митному оформленні;

– графу 9 «Особа, відповідальна за фінансове врегулювання» виключити, тому що значення цієї графи дублюється зі графою 8 «Вантажоодержувач», тобто відповідно до умов зовнішньоекономічного договору;

– графи 15, 15 а «Країна та код відправлення/експорту» та графи 17, 17 а «Країна та код призначення» необхідно об'єднати та назвати «Країна маршруту», «Код країни маршруту», тому що у залежності від того, який вид митної декларації застосовується (або митна декларація ввезення або митна декларація вивезення), можна однозначно визначити країну, яка є або країною відправлення, або є країною призначення;

– графу 19 «Контейнер» виключити, тому що ця інформація повністю розкривається у графі 31 Пакування та опис товарів – Маркування та номери – (номер контейнера (номери контейнерів) – кількість і види);

– графу 24 «Характер угоди» виключити, тому що характер угод в основному показує графа 22 «Валюта та загальна сума за розрахунком», тобто за кодом валюти можна встановити, що розрахунки проводяться або у валюті України, або у вільноконвертованою валюті, або у валюті обмеженою конвертацією;

– графу 27 «Місце навантаження / розвантаження» виключити, так як значення цієї графи дублюється зі значенням графи 29 «Митний орган виїзду / в'їзду», в яких зазначаються найменування митниці і код пункту пропуску згідно з Класифікатором митних органів, єдине відмінність полягає у тому, що графа 27 заповнюється тільки у міжнародних поштових та експрес-відправленнях;

– графу 41 «Додаткові одиниці виміру» виключити, так як значення цієї графи дублюється з гра-

фою 31 «Пакування та опис товарів – Маркування та номери – (номер контейнера (номери контейнерів) – кількість і види», у який розкривається повністю весь опис товарів;

– у графі 45 «Коригування» змінити назву, тому що в ній зазначається митна вартість. Пропонуємо нову назву графи «Митна вартість».

Крім того, разом із митною декларацією до митного органу подаються документи, що підтверджують відомості, які зазначені у митній декларації, та декларацію митної вартості, яка не подається тільки у тому випадку, коли митна вартість товарів не перевищує 5000 євро. Декларант обов'язково повинен підтвердити первинними документами заявлену митну вартість відповідно до ст. 53 Митного кодексу України. Документами, які підтверджують митну вартість товарів, є:

1) зовнішньоекономічний договір (контракт) або документ, який його замінює, та додатки до нього, у разі їх наявності;

2) рахунок-фактура (інвойс) або рахунок-проформа (якщо товар не є об'єктом купівлі-продажу);

3) якщо рахунок сплачено, – банківські платіжні документи, що стосуються товару, що оцінюється;

4) за наявності – інші платіжні та бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, що необхідні для ідентифікації ввезеного товару;

5) транспортні (перевізні) документи, якщо за умовами поставки витрати на транспортування не включені у вартість товару, а також документи, що містять відомості про вартість перевезення товарів, що оцінюються;

6) ліцензія на імпорт товару, якщо імпорт товару підлягає ліцензуванню;

7) якщо здійснювалося страхування, – страхові документи, а також документи, що містять відомості про вартість страхування.

В Україні не існує єдиного переліку первинних документів, що подаються разом з митною декларацією. У разі виникнення суперечок з питань визначення митної вартості між декларантом та митним органом, перевагу має митний орган, тому що відсутній чіткий перелік документів з метою підтвердження митної вартості у законодавстві. Наприклад, до категорії наявності – «інші платіжні та бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару» не можливо встановити, які самі документи митний орган буде вважати достатніми для підтвердження митної вартості товару.

Перелік всіх документів, що подаються разом з митною декларацією зазначаються у графі 44 «Додаткова інформація / Подані документи / Сертифікати і дозволи». Відомості щодо кожного документа зазначаються з нового рядка за такою схемою: код документа згідно з класифікатором документів, через пробіл – номер документа, дата та (за наявності даних) кінцевий термін його дії. Перелік цих документів достатньо великий (рис. 4).

На наш погляд, разом з митною декларацією повинні подаватися основні документи, що підтверджують поставку товару, а саме: зовнішньоекономічний договір (контракт) разом зі специфікацією, інвойс, транспортні документи у залежності від виду транспорту, сертифікат походження товару, сертифікат якості, якщо

нарахування ввізного мита залежить від якісної характеристики товару, страховий поліс. Такі документи, як ліцензії, квоти, гарантії, документи, що підтверджують право на пільги із сплати митних платежів, на застосування повного чи часткового звільнення митних платежів повинні автоматично загрузатися у облікову картку декларанта, при їх оформленні відповідними органами, що значно спростить порядок митного оформлення. Крім того, з метою вдосконалення форми митної декларації – єдиного адміністративного документа, є доцільним:

По-перше, посилити автоматизацію та інтеграцію, тобто інтегрувати форму митної декларації з іншими

суміжними системами, такими як відстеження вантажів, обробка платежів та оцінка ризиків. Варто автоматизувати процеси валідації та перевірки даних, щоб мінімізувати ручне втручання та підвищити точність розрахунків.

По-друге, надавати чіткі вказівки та підтримку, а саме: пропонувати вичерпні інструкції та пояснення, щоб допомогти користувачам зрозуміти мету та вимоги до кожного поля, надати такі ресурси, як поширені запитання, онлайн-довідка або підтримка в чаті, щоб допомогти користувачам правильно заповнити форму.

По-третє, забезпечити сумісність та інтероперабельність. Переконатися, що форма сумісна з різними

КЛАСИФІКАТОР ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПОДАЮТЬСЯ РАЗОМ ЗІ МИТНОЮ ДЕКЛАРАЦІЄЮ

1101-1810

МИТНІ ДОКУМЕНТИ – всі види митних декларацій, всі рішення митних органів, всі дозволи митних органів, всі види повідомлень до митного органу та різних державних органів, акти про проведення огляд, протоколи порушення митних правил, картки відмови, картки обліку особи, посвідчення агента, посвідчення про реєстрацію транспортних засобів, сертифікати на спрощення митних процедур тощо

2000-2959

ТРАНСПОРТНІ (ПЕРЕВІЗНІ) ДОКУМЕНТИ – міжнародні автомобільні накладні (CMR), авіаційні вантажні накладні (Air Waybill), коносаменти (Bill of Lading), залізничні накладні, книжки МДП (Carnet TIR), свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, контейнерні коносаменти тощо

3000-3663

КОМЕРЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ – платіжні документи, рахунки-фактури (інвойс), специфікація виробника, преїскурант виробника товарів, калькуляції, рахунок – проформа, пакувальний лист, страховий полюс тощо

4000-4319

ДОГОВОРИ ТА ІНШІ ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ПРАВО ВОЛОДІННЯ, КОРИСТУВАННЯ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ТОВАРАМИ – зовнішньоекономічні договори всіх видів та доповнення до цих договорів тощо

5000-5512

ЛІЦЕНЗІЇ, ДОЗВОЛИ, СЕРТИФІКАТИ ТА ІНШІ ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ДОТРИМАННЯ ОБМЕЖЕНЬ ЩОДО ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ – всі види сертифікатів, всі види ліцензій, всі види спеціальних дозволів, позитивні результати контролю інших державних органів тощо

6000-6022

ДОКУМЕНТИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОПЕРЕДНЬОГО ДОКУМЕНТАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ – всі сертифікати контролю інших компетентних органів як України, так і інших держав

7001-7017

ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ КРАЇНУ ПОХОДЖЕННЯ – всі види сертифікатів про походження товару, декларації, висновки

8001-8038

ДОКУМЕНТИ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ПРАВО НА ПІЛЬГИ ІЗ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ, НА ЗАСТОСУВАННЯ ПОВНОГО ЧИ ЧАСТКОВОГО ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ ВІДПОВІДНО ДО ОБРАНОГО МИТНОГО РЕЖИМУ; ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ СПЛАТУ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ; ЩО ПІДТВЕРДЖУЮТЬ ЗМІНУ ТЕРМІНІВ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ – свідоцтва, рішення, протоколи тощо

9000-9920

ІНШІ ДОКУМЕНТИ – акти приймання-передачі, акти про знищення, фінансові гарантії, заявки-розрахунки про придбання акцизних марок, акти про взяття проб, комерційні акти тощо

Рис. 4. Класифікатор документів, що подаються разом зі митною декларацією

Джерело: побудовано авторами на основі [13]

програмними системами та платформами, які зазвичай використовуються бізнесом, митними брокерами та державними установами. Розглядати можливість прийняття міжнародних стандартів, таких як Модель даних Всесвітньої митної організації, для полегшення обміну даними та інтероперабельності.

По-четверте, впровадити оцінку на основі оцінки ризиків, тобто інтегрувати механізми оцінки ризиків у форму, щоб визначити вантажі з високим рівнем ризику, які потребують подальшої перевірки або вивчення. Це допоможе митним органам визначити пріоритети в розподілі ресурсів і прискорити проходження вантажів з низьким рівнем ризику, сприяючи розвитку торгівлі та забезпечуючи при цьому безпеку.

По-п'яте, регулярно переглядати та оновлювати форму. Постійно переглядати форму митної декларації, щоб виявити будь-які сфери для вдосконалення, беручи до уваги відгуки користувачів, митних службовців і відповідних зацікавлених сторін. Бути в курсі найкращих міжнародних практик та регуляторних змін, щоб забезпечити відповідність та ефективність.

По-шосте, проводити тестування користувачів та збирати їхні відгуки, тобто взаємодіяти з користувачами, зокрема імпортерами, експортерами та митними брокерами, щоб зрозуміти їхні больові точки та зібрати відгуки про зручність використання форми. Проводити користувацьке тестування та зворотній зв'язок, що дозволить отримати цінну інформацію для подальшого вдосконалення.

По-сьоме, сприяти співпраці та обміну інформацією, а саме, сприяти співпраці між митними орга-

нами, державними установами та приватним сектором з метою обміну інформацією та узгодження процедур. Це допоможе створити більш гармонізований і стандартизований процес митного декларування, зменшити дублювання та підвищити ефективність.

Висновки. Митна декларація – єдиний адміністративний документ є важливим документом, який використовується для цілей митного оформлення при імпорті або експорті товарів між країнами. Форма митної декларації як єдиного адміністративного документа, слугує стандартизованим методом документування та декларування товарів, що перевозяться через міжнародні кордони. Вона містить важливу інформацію про товари, їхнє походження, вартість і будь-які мита та податки, що підлягають сплаті. Надаючи точну і повну інформацію, єдиний адміністративний документ сприяє безперешкодному руху товарів і дозволяє митним органам нараховувати відповідні мита і податки. Є доцільним застосовувати механізм спрощення та стандартизацію форми митної декларації, який дозволить зробити зручнішою таку форму для заповнення декларантами. Процеси інтеграції з ініціативами з спрощення процедур торгівлі, посилення управління ризиками, гармонізації елементів даних, сприяння співпраці та безперервного оцінювання форми дозволить вдосконалити та підвищити ефективність, прозорість і дотримання митних процедур. У подальших дослідженнях слід зосередитися на напрямках удосконалення форми декларації митної вартості та проблемах її визначення, так як митна вартість є базою для нарахування митних платежів митними органами.

Список використаних джерел:

1. Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Куц В.І. Трансформація форм бухгалтерського обліку в умовах розвитку digital-технологій. *Економічний простір*. 2021. № 168. С. 132–137. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/168-22>
2. Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Шишкіна Т.М. Трансформування міжнародної торгівлі в умовах глобалізації і цифровізації економіки. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 5 (5). С. 110–121. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-110-121](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-110-121)
3. Шевченко Л.В. Адміністративно-правова характеристика діджиталізації у сфері митної справи. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 5. С. 318–323. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anopr_2022_5_61 (дата звернення: 15.05.2023).
4. Дудченко В.В. Зміст гармонізації митного законодавства України до норм і стандартів ЄС. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2020. Вип. 43. С. 81–84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2020_43_20 (дата звернення: 15.05.2023).
5. Лемеха Р.І. Методологія дослідження інституту митних режимів в Україні. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 135–143. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/6_2020/22.pdf (дата звернення: 11.05.2023).
6. Маслак О.О., Передало Х.С., Маслак Т.О. Адміністрування митних платежів: концептуальний базис у стратегіях розвитку підприємств. *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*. 2022. Vol. 4. No. 1. С. 40–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/meu_2022_4_1_8 (дата звернення: 12.05.2023).
7. Красівський О., Товт В. Особливості та проблеми здійснення митного контролю в контексті європейської інтеграції. *Аспекти публічного управління*. 2021. Т. 9. № 1. С. 106–112. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aspulup_2021_9_1_12 (дата звернення: 15.05.2023).
8. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI ІІ. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 15.05.2023).
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій» від 21 травня 2012 р. № 450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.05.2023).
10. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами від 20 травня 1987 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_012#n639 (дата звернення: 16.05.2023).
11. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження зразків бланків єдиного адміністративного документа, додаткових аркушів, доповнень і специфікації та їх Технічного опису» від 22 лютого 2012 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0374-12#n16> (дата звернення: 13.05.2023).
12. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення митної декларації за формою єдиного адміністративного документа» від 30 травня 2012 р. № 651. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12#Text> (дата звернення: 17.05.2023).
13. Наказ Міністерство фінансів України «Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій» від 20 вересня 2012 р. № 1011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1011201-12#Text> (дата звернення: 16.05.2023).

References:

1. Kononenko L.V., Nazarova H.B., Kuts V.I. (2021) Transformatsiia form bukhhalterskoho obliku v umovakh rozvytku digital-tekhnologii [Transformation of accounting forms in conditions of development of Digital technologies]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 168, pp. 132–137. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/168-22>
2. Kononenko L.V., Nazarova H.B., Shyshkina T.M. (2022) Transformuvannya mizhnarodnoi torhivli v umovakh hlobalizatsii i tsyfrovizatsii ekonomiky [Transformation of international trade in the context of globalization and digitalization of the economy]. *Nauka i tekhnika sohodni*, no. 5 (5), pp. 110–121. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-110-121](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-110-121)
3. Shevchenko L.V. (2022) Administratyvno-pravova kharakterystyka didzhytalizatsii u sferi mytnoi spravy [Administrative and legal characteristics of digitalisation in the field of customs]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, no. 5, pp. 318–323. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2022_5_61 (accessed 15 May 2023).
4. Dudchenko V.V. (2020) Zmist harmonizatsii mytnoho zakonodavstva Ukrainy do norm i standartiv YeS [The content of harmonization of the customs legislation of Ukraine with the norms and standards of the EU]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya : Yurytsprudentsiia*, vol. 43, pp. 81–84. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2020_43_20 (accessed May 15, 2023).
5. Lemekha R.I. (2020) Metodolohiia doslidzhennia instytutu mytnykh rezhymiv v Ukraini [Methodology of research of the institute of customs regimes in Ukraine]. *Pravo i suspilstvo*, no. 6, pp. 135–143. Available at: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/6_2020/22.pdf (accessed May 11, 2023).
6. Maslak O.O., Peredalo Kh. S., Maslak T. O. (2022) Administruvannya mytnykh platezhiv: kontseptualnyi bazys u stratehiakh rozvytku pidpriemstv [Administration of customs payments: a conceptual framework in enterprise development strategies]. *Management and entrepreneurship in Ukraine: the stages of formation and problems of development*, vol. 4, no. 1, pp. 40–48. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/meu_2022_4_1_8 (accessed May 12, 2023).
7. Krasivskiyi O., Tovt V. (2021) Osoblyvosti ta problemy zdiisnennia mytnoho kontroliu v konteksti yevropeiskoi intehratsii [Features and problems of customs control in the context of European integration]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, t. 9, no. 1, pp. 106–112. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aspulup_2021_9_1_12 (accessed 15 May 2023).
8. Customs Code of Ukraine : Law of Ukraine of March 13, 2012, No. 4495-VI II. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrayini*. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (accessed May 15, 2023).
9. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Issues related to the application of customs declarations" dated May 21, 2012 No. 450. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text> (accessed May 16, 2023).
10. Convention on the Simplification of Formalities in Trade in Goods of May 20, 1987. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987_012#n639 (accessed May 16, 2023).
11. Order of the Ministry of Finance of Ukraine "On Approval of Samples of Forms of a Single Administrative Document, Additional Sheets, Supplements and Specifications and their Technical Description" of February 22, 2012, No. 246. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0374-12#n16> (accessed May 13, 2023).
12. Order of the Ministry of Finance of Ukraine "On Approval of the Procedure for Filling in Customs Declarations in the Form of a Single Administrative Document" of May 30, 2012, No. 651. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12#Text> (accessed May 17, 2023).
13. Order of the Ministry of Finance of Ukraine "On Approval of Departmental Classifiers of Information on Customs Matters Used in the Process of Processing Customs Declarations" dated September 20, 2012 No. 1011. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1011201-12#Text> (accessed May 16, 2023).